

Náměty pro Zprávu o stavu lidských práv v ČR za rok 2002 - Aktualizace

Doplnění námětů pro Zprávu o stavu lidských práv v ČR za rok 2002 o aktuální informace (první čtvrtletí roku 2003 - zpracovávání Zprávy do finální podoby) z probíhajícího legislativního procesu.

Obsah:

1. Zásah do vlastnického práva během trestního řízení (AKTUAL.)

2. Postavení orgánu dozoru nad ochranou osobních údajů (AKTUAL.)

Aktuální informace jsou připojeny za původním textem námětu, vyznačeny jsou kurzívou.

Zvláštní část

1. Základní práva

1.1. Majetková práva

Zásah do vlastnického práva během trestního řízení

Ministerstvo spravedlnosti vypracovalo návrh zákona o zajištění majetku pocházejícího z trestné činnosti. Zákon by měl být víceméně organizační normou upravující postup státních a dalších orgánů při realizaci zajištění majetku a jeho správě. Stávající zákonná úprava institut zajištění majetku a věci zná, je však nejednotná a někde pouze rámcová. Trestní řád upravuje zajištění majetku či věci za účelem pozdější realizace náhrady škody poškozenému (§ 47 an.), zajištění za účelem pozdější realizace trestu propadnutí majetku (§ 347 an.) a zajištění na základě žádosti cizího státu či na základě uznání výroku cizozemského soudu o propadnutí majetku či o zajištění (§ 384)

Samotný princip zajištění majetku osoby, která nebyla pravomocně odsouzena je významným (zákonným i ústavně konformním) zásahem do ústavně zaručené nedotknutelnosti majetku. Pravděpodobně se dá k vládnímu návrhu čekat kontroverzní diskuse na půdě parlamentu; s jeho předložením se uvažuje v prvním čtvrtletí roku 2003. Ministerstvo vnitra však v průběhu připomínkového řízení vneslo zásadní připomínku, kterou požadovalo další oslabení vlastnického práva - možnost realizovat (tj. zcizit) zajištěný majetek. Pokud by byl návrh vypracován se zohledněním této připomínky, lze souhlasit s názorem, že by šlo by již o neadekvátní zásah do práva vlastnit majetek a to osoby, na kterou se podle zákona pohlíží jako na nevinnou.

AKTUAL.

Výše uvedený požadavek ministerstva vnitra nebyl v připomínkovém řízení plně zohledněn. Výsledná podoba návrhu, kterou již projednala Legislativní rada vlády a druhý březnový týden by měla projednávat vláda, obsahuje možnost prodat zajištěný majetek pouze s předchozím souhlasem obviněného, k ochraně jehož práv rovněž stanoví požadavek specifikace minimální kupní ceny obviněným při udělování souhlasu. Návrh obsahuje výslovný zákaz zajištěný majetek zatěžovat /zástavní práva, věcná břemena/ a pronajímat formou leasingu.

Zvláštní část

1. Základní práva

1.2. Ochrana osobních údajů

Postavení orgánu dozoru nad ochranou osobních údajů

Na konci roku 2002 byl předložen parlamentu pro vyslovení souhlasu s ratifikací Dodatkový protokol k Úmluvě o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních údajů (Úmluva RE č. 108, vyhlášena sdělením MZV č. 115/2001 Sb.m.s.) "o orgánech dozoru a toku údajů přes hranice", který stanoví řadu povinností ohledně postavení a zajištění nezávislosti orgánu dozoru nad ochranou osobních údajů (mj. soudní přezkum rozhodnutí tohoto orgánu, právo každého obrátit se na tento orgán se stížnostmi ve věci osobních údajů apod.).

Téměř souběžně podaný návrh vlády na přenesení sídla Úřadu na ochranu osobních údajů z Prahy do Brna představuje ovšem pro kontinuální fungování Úřadu zásadní překážku (z důvodu očekávaného odchodu odborných personálních kapacit), nejméně na několik měsíců. Tím by fakticky došlo k porušení

Protokolu k Úmluvě, neboť ten požaduje mj.

aby každý orgán dozoru v rámci svých kompetencí projednal stížnosti podané kteroukoli osobou v souvislosti s ochranou jejích práv při zpracování osobních údajů. Jen za poslední tři měsíce roku 2002 bylo např. na ÚOOÚ podáno 47 stížností a 101 ústních i písemných konzultací. Toto jádro činnosti, ke které je (bude) ÚOOÚ resp. Česká republika zavázána podle Protokolu, by paralyzováním činnosti Úřadu v důsledku přesunu sídla, nebylo po značnou dobu uspokojivě zajišťováno. Stejně tak se dá předpokládat, že by Úřad po určité době jen těžko dosáhl splnění další povinnosti podle Protokolu - vzájemné spolupráce mezi orgány dozoru dalších smluvních států.

Důvodem návrhu na změnu sídla je zřízení Ministerstva informatiky, které bude potřebovat prostory dosud propůjčené Úřadu na ochranu osobních údajů Úřadem pro veřejné informační systémy.

AKTUAL.

Dne 19.2.2003 byl návrh novely zákona o ochraně osobních údajů měnící sídlo úřadu (sněmovní tisk č. 60) zamítnut. ÚOOÚ již předtím fakticky zajistil v hlavním městě pro své působení jinou budovu. (S Dodatkovým protokolem k Úmluvě RE č. 108 má Poslanecká sněmovna vyslovit souhlas na schůzi dne 5.3.2002.)

Helena Svatošová

1 jde o návrh novely zákona c. 101/2000 Sb., o ochrane osobních údajů.